

Selitev plašice *Remiz pendulinus* prek Slovenije - novi dokazi za vzhodno selitveno pot

Migration of the Penduline Tit *Remiz pendulinus* over Slovenia - new evidence confirming its eastern migration route

Dare ŠERE

STANJE PO EVROPI

V 19. stol. je plašica (*Remiz pendulinus*) gnezdila v glavnem v podonavskih državah, drugod je bila redka. Po letu 1950 pa je začela širiti svoj areal. Jeseni 1961 je bila po vsej Evropi zabeležena večja invazija te ptice, njen gnezditveni areal se je širil proti jugozahodu do Španije, Velike Britanije na zahodu, prek Danske in Švedske pa v pribaltske države (Litva, Latvija in Estonija) in celo na Finsko (Zink 1981, Valera et al., 1990, 1993, Cramp & Perrins 1993, Bezzel 1993, Glutz von Blotzheim & Bauer 1993).

SELITEV, PRELET, GNEZDENJE IN PREZIMOVANJE

Leta 1981 je izšel "Selitveni atlas evropskih ptičev", v katerem je obdelanih 111 različnih najdb plašice (Zink 1981). Na osnovi teh najdb je Zink prišel do zanimivih zaključkov. Ko mladiči zapustijo gnezdo in postanejo samostojni, se razpršijo. Tako so že 17. avgusta v Italiji ujeli mladiča plašice, obročkanega na Poljskem. Ob tem je treba dodati tudi to, da je imela plašica še pred leti status klateža (t. j. vrste, ki jo lahko zabeležimo na različnih mestih ne glede na časovno obdobje). V gnezditvenem arealu pa se pojavlja brez pravih zakonitosti glede smeri selitve ali obdobja pojavljanja. Leta 1961 je Bauer s podatki in najdbami z Nežiderskega jezera potrdil, da je plašica selivka, čeprav so bili posamezni osebki opaženi tudi pozimi. Danes velja, da naj bi bile severne in srednjeevropske populacije selivke, južno-evropske pa stalnice (Zink 1981, Glutz von Blotzheim & Bauer 1993). Zanimivo je tudi to, da so bile v nekaterih letih prave invazije plašic. Odrasli osebki včasih migrirajo tudi v času gnezdenja. Na

osnovi barvnih obročkov so v Nemčiji ugotovili, da imajo lahko plašice v istem letu dve legli (prvo in drugo gnezdo), ki sta lahko do 20 km vsaksebi (Franz 1988). Znana sta tudi dva primera, ko je imela obročkana plašica drugo gnezdo (v istem letu) 200 km proč od prvega gnezda (Franz et al. 1987).

Plašica je dnevna selivka, s tem da ima na selitvi rada tople dni, orientira pa se največkrat po rekah (Franz 1993).

Zanimiva je trditev, da se plašice iz srednje in vzhodne Evrope selijo v svoja prezimovališča v južno Evropo v dveh selitvenih smereh, severno ali južno od Alp; le nekatere izmed njih naj bi Alpe tudi prečkale. Pomembno je, da nekatere plašice ti dve selitveni poti tudi menjajo (Zink 1981, Franz 1993). Jesenska selitev poteka v septembru, oktobru in delno še v novembru.

Prezimovanje je vezano na območja južne Evrope in Sredozemlja, t. j. od Portugalske in celo Maroka pa tja do Izraela (Zink 1981, Cramp & Perrins 1993, Glutz von Blotzheim & Bauer 1993). Na Nežidersko jezero v Avstriji priletijo prve plašice že konec februarja, glavnina pa se vrne v začetku aprila (Zink 1981, Bezzel 1993, Cramp & Perrins 1993).

V tem prispevku predstavljam, na podlagi najdb obročkanih plašic, nekaj novih podatkov in spoznanj o vzhodni selitveni poti.

PLAŠICA V SLOVENIJI

Naposled je še glasovita umetnica:

"PLAŠICA ali remec je plavčeve velikosti. Prebiva po vrbinah in močvirjih vzhodne in južne Evrope, pride pa tudi k nam in časih tudi gnjezdi, okoli Postojne in Idrije so že našli njeno gnezdo." Tako je zapisal Fran Erjavec v svoji knjigi Domače in tuje živali v

podobah iz leta 1870.

Ta kratki in prijetni opis je ilustriral s čudovito risbo gnezda (mošnje), ki pa ga spletata ptiča, bolj podobna veliki sinici kot plašici. Kasnejša slovenska ornitološka literatura plašice ne omenja; o njej se je začelo spet pisati v zadnjih tridesetih letih.

Leta 1965 mi je sedaj že pokojni L. Breskvar (obročkovalec ptičev v PMS) pripovedoval, kako je na Ljubljanskem barju opazoval ptičke, podobne samcu rjavega srakoperja. Po njegovem naj bi šlo za plašice.

Dne 5. maja 1973 sva s sodelavcem J. Gračnerjem našla plašičino gnezdo na vrbi v sotočju Ljubljanice in Save (Geister & Šere 1974). Do tedaj smo domnevali, da gnezdi le v severovzhodni Sloveniji, v glavnem ob Muri in Dravi. Množičneje pa se je v druge predele Slovenije razširila verjetno po letu 1980, kar pričajo podatki o najdenih nedokončanih gnezdih ob Ljubljani in Iščici (Jančar 1984, Šere 1985).

Prvi rezultati Ornitološkega atlasa Slovenije kažejo, da plašica gnezdi na širšem območju severovzhodne Slovenije, na Ljubljanskem barju in delu Primorske (Geister 1989). V letošnjem letu (1994) plašica še zmeraj gnezdi na Ljubljanskem barju, vendar se je število gnezdečih parov zmanjšalo.

Potem ko smo začeli ptiče loviti z najlonskimi mrežami, mi je I. Geister konec marca 1975 v Stožice prinesel plašico, ki jo je ujel v Bobovku pri Kranju. Plašica se je živahno oglašala, zato sem klice posnel na magnetofonski trak. Že 2. aprila 1975 mi je ob pomoči magnetofonskega zapisa uspelo ujeti v mrežo prvo plašico. Z leti smo posnetke izboljševali in tako smo lahko plašice brez težav lovili za potrebe obročkanja tudi na terenih, ki jih je plašica običajno samo preletela. Po tem letu pa smo plašico začeli spoznavati po oglašanju, in nenadoma smo ugotovili, da nas redno obiskuje na preletu. Spomladi smo največ plašic videvali na cvetočih vrbah, v jesenskem ali zimskem času pa v trstičevju. Z Iztokom sva imela še to srečo, da sva 11. oktobra 1978 v Bobovku ujela plašico, ki je bila obročkana na Češkem. Tako se je začela nezadržna pot vse boljšega poznavanja plašice ob selitvi in preletu. Še najbolj smo se z njo spoznali na vrhniški ornitološki postaji, kjer so se najdbe hitro vrstile, za kar ima največ zaslug naš dobri poznavalec plašice na preletu J. Gračner. Po zaslugi

dobre opreme se je število obročkanih plašic v zadnjih letih zelo povečalo (glej sl. 1); svojevrsten rekord je bil dosežen 7. oktobra 1992, ko je J. Gračner na vrhniški ornitološki postaji ujel v popoldanskem času 358 plašic (do 14. ure samo dve), od teh kar 14 obročkanih v drugih državah. Plašice z našim obročki so bile najprej spet ujete v Italiji. Posebne omembe je vredno opažanje z Dravskega polja dne 8. oktobra 1992, ko so se plašice dobesedno usipale z neba. Priletele so iz smeri S in SV. Jate s po 50 osebkami niso bile nič posebnega (Vogrin 1993).

METODE DELA

Vse plašice smo ujeli v najlonske mreže naslednjih dimenzij: dolžina 12m, višina 3.3m ali 4m, velikost okenca 15mm, število prekatov 4 ali 5. Velika večina jih je bila ujeta ob predvajanju magnetofonskega zapisa klica in petja plašice. Zvočni zapis smo predvajali ob mrežah, pri katerih je bil običajno postavljen šop trstja (*Phragmites* sp.), ki je te ptice še dodatno privabljal.

Najdbe so bile izračunane na osebni računalniku iz baze podatkov, kreirane v dBASE III PLUS (/c/ Ashton-Tate 1985, 1986). Razdalje med posameznimi kraji in smeri najdbe pa v programu QuickBasic 4. 5 (/c/ Microsoft), ki je geografske koordinate kraja obročkanja in najdbe pobiral iz baze podatkov in vanjo vračal izračune. Avtorja programa sta mag. Tomi Trilar (dBASE III PLUS) in Mojmir Štangelj (QuickBasic 4. 5).

Najdbe plašic so razdeljene v deset (10) skupin, ki sestavljajo zaključno celoto. Glavni merili sta bili čas obročkanja in čas najdbe. Glede na to so najprej navedene naše najdbe, sledijo jim tuje. Na koncu vsake skupine je tudi komentar, ki se navezuje na to skupino najdb. V tem delu so objavljene vse najdbe obročkanih plašic od leta 1975 dalje. Pred tem letom takšnih najdb namreč sploh ni bilo.

Razlaga najdbe:

Explanation of the recovery:

oznaka obročka marking of the ring	starost age	spol sex	datum obročkanja date of ringing	kraj obročkanja place of ringing	kot najdbe angle of recovery	obročkovalec ringer
LJUBLJANA A 605567	4 v	m	07. 10. 92 11. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, Marano Lagunare, Udine, ITALIA	44D-60km-251°-WSW	(J. Gračner)
način najdbe manner of recovery	datum najdbe date of recovery	kraj najdbe place of recovery	število dni number of days	razdalja v km distance in km	smer n direction of rec	

SPOL/SEX

m = male/samec

f = female/samica

N= North/sever

E= East/vzhod

S= South/jug

W= West/zahod

5 = drugoleten: ptica izvaljena v preteklem koledarskem letu / second year

6 = po drugem letu : ptica izvaljena pred predpreteklim koledarskim letom, vendar ni znano kdaj / after second year, age unknown

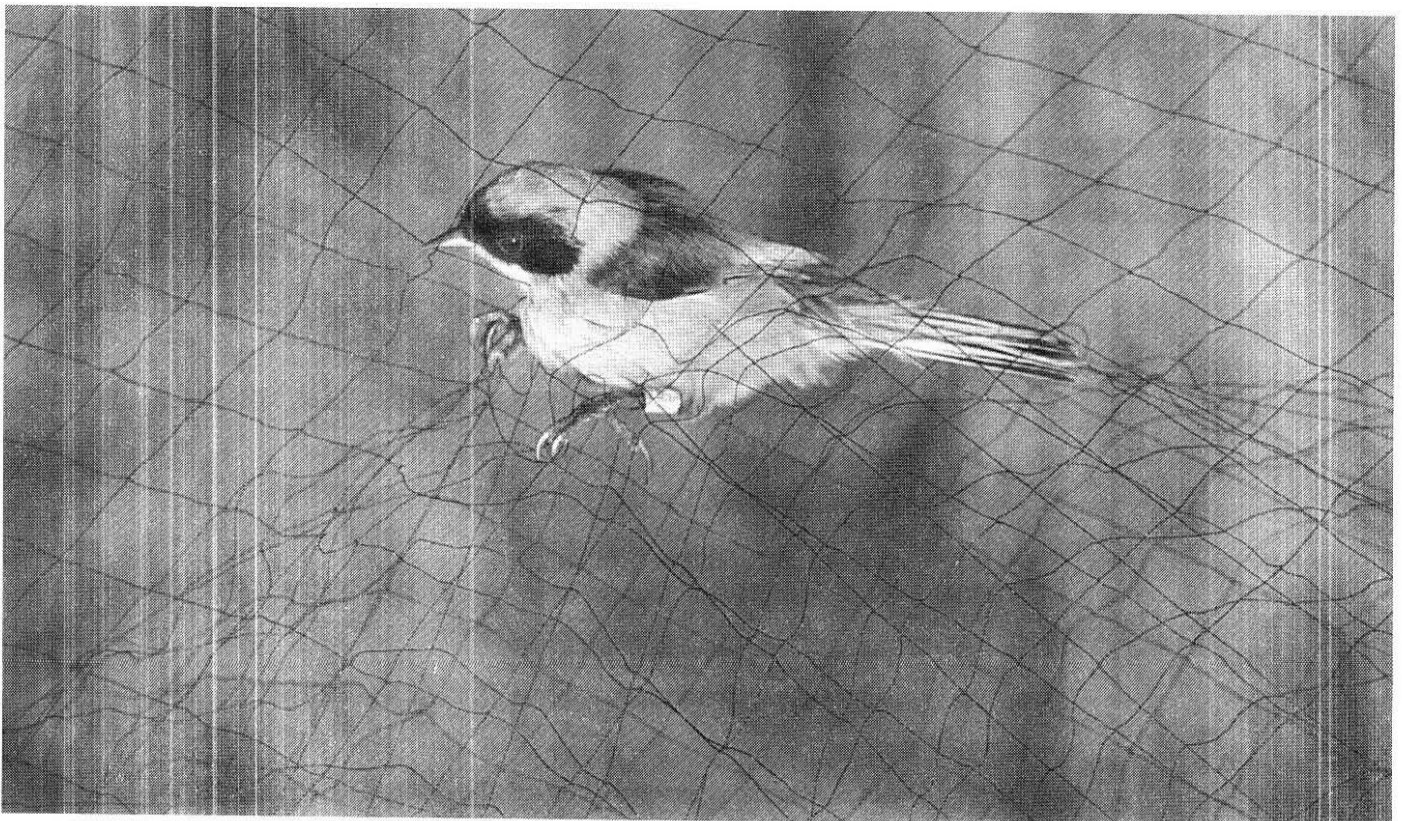
KODE STAROSTI (po EURINGU)

- 0 = starost neznana / age unknown
 1 = pullus: gnezdomec / pullus
 2 = odraščan, sposoben leteti, starost neznana / full-grown, flying, age unknown
 3 = prvoleten: ptica izvaljena v tekočem letu / first year
 4 = po prvem letu: ptica izvaljena pred tekočim letom, vendar ni znano kdaj / after first year, age unknown

KODE NAČINA NAJDIBE

- v = ptica ujeta in izpuščena z istim obročkom / caught and released with same ring
 vB = ptica ujeta ob gnezdu / breeding where recaptured
 t = številka obročka prebrana s teleskopom / ring number read with telescope

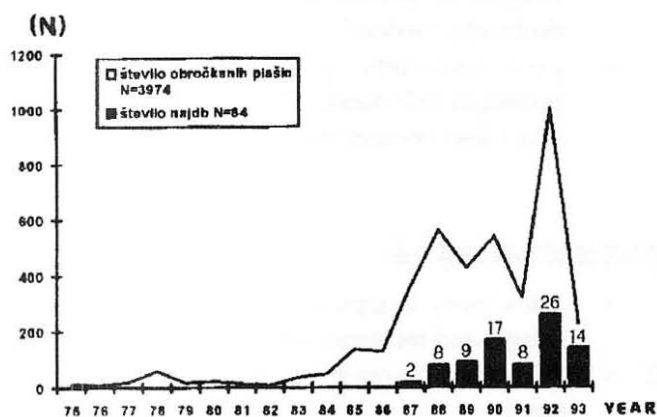
Foto 1: Plašica označena z obročkom iz Litve (D. Ševe)
 Photo 1: Penduline Tit ring from Lithuania (D. Ševe)

REZULTATI

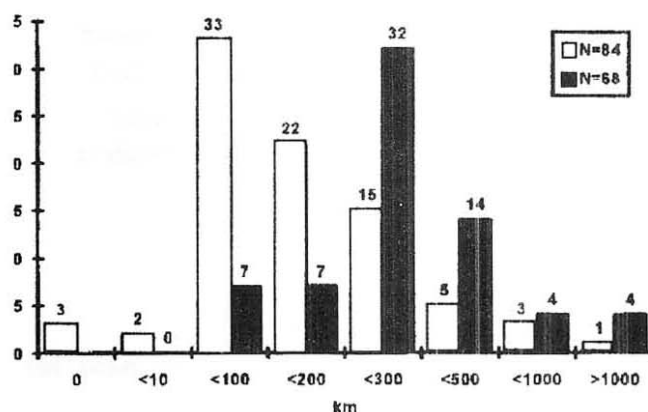
V Sloveniji smo od leta 1975 do 1993 obročkali 3974 plašic, od katerih je bilo ponovno ujetih 84 (= 2, 1%) (Slika 1). Večina plašic (2012) je bila obročkanih na Ornitološki postaji Vrhnika v obdobju od 1987 do 1992, od koder izvira tudi velika večina tujih najdb. S tujim obročkom smo do sedaj v Sloveniji našli 68 plašic. Skupaj smo do sedaj

registrirali 152 najdb, od teh so kar 104 najdbe s postaje na Vrhniki. Največ naših najdb (33) sodi v kategorijo pod 100km, v nasprotju s tujimi najdbami (32), ki spadajo v kategorijo do 300 km (Sl. 2). Največ naših obročkanih plašic so ujeli v sosednji Italiji (49). Večina najdb je iz časa jesenske selitve, bistveno manj jih je iz časa spomladanskega vračanja in gnezdenja, v primerjavi z maloštevilnimi najdbami iz časa prezimovanja.

Sl. 1: Število obročkanih plašic (*R. pendulinus*) v Sloveniji v letih 1975 - 1993 in število najdb.

Fig. 1: Number of ringed Penduline Tits *Remiz pendulinus* in Slovenia from 1975 to 1993 and number of recoveries.

Sl.2: Število najdb obročkanih plašic (*R. pendulinus*) v Sloveniji (□), ter obročkanih na tujem (■), glede na razdaljo (v km).

Fig. 2: Number of recovered Penduline Tits *Remiz pendulinus* ringed in Slovenia (□) and abroad (■), with regard to distance (in km).

PREGLJED NAJDB

1. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: september / oktober

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: oktober / november

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 36

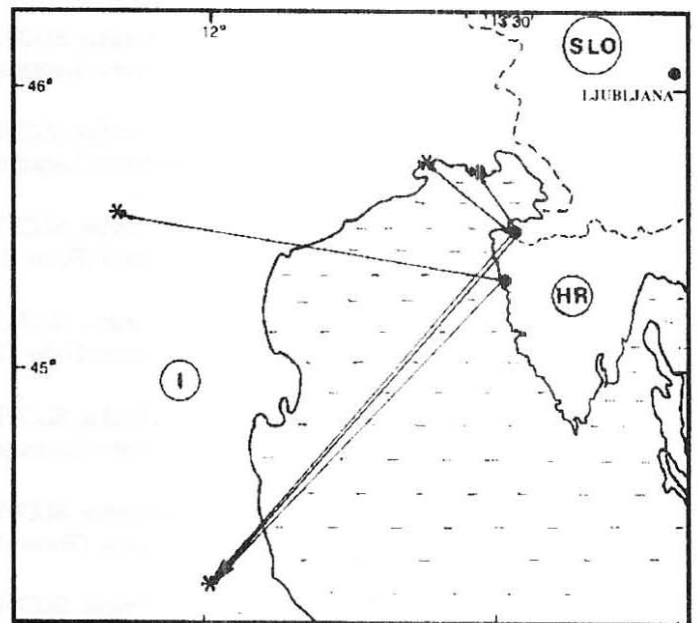
1.	LJUBLJANA A 321344	3 v	13. 10. 88 09. 11. 88	Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Rovigo, ITALIA, 26D-191km-229°-SW
2.	LJUBLJANA A 344965	3 v	22. 10. 88 09. 11. 88	Ormož, SLOVENIJA, (I. Vreš) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Rovigo, ITALIA, 17D-338km-238°-WSW
3.	LJUBLJANA A 438623	3 v	15. 10. 89 01. 11. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Preval, Cormons, Gorizia, ITALIA, 16D-61km-271°-W
4.	LJUBLJANA A 484057	4m v	02. 10. 90 18. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Rovigo, ITALIA, 16D-191km-229°-SW
5.	LJUBLJANA A 485320	3 v	11. 10. 90 14. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Isonzo Cona, Staranzano, Gorizia, ITALIA, 3D-60km-246°-WSW
6.	LJUBLJANA A 485316	3m v	11. 10. 90 23. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Porto, ITALIA, 12D-191km-229°-SW

7.	LJUBLJANA A 485599	4m v	13. 10. 90 14. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Isonzo Cona, Staranzano, Gorizia, ITALIA, 1D-65km-248°-WSW
8.	LJUBLJANA A 485635	3 v	13. 10. 90 08. 11. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Caneo, Grado, Udine, ITALIA, 26D-66km-244°-WSW
9.	LJUBLJANA A 486217	4f v	18. 10. 90 25. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Rovigo, ITALIA, 7D-191km-229°-SW
10.	LJUBLJANA A 486565	4m v	21. 10. 90 28. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (D. Šere / K. Kazmierczak) Caneo, Grado, Udine, ITALIA, 7D-66km-244°-WSW
11.	LJUBLJANA A 486573	3 v	22. 10. 90 18. 11. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (D. Šere / K. Kazmierczak) Conca (Fiume-Invaso Artif.), San Giovanni in Marignano, Forli, ITALIA, 27D-255km-209°-SSW
12.	LJUBLJANA A 557950	3 v	11. 10. 91 27. 10. 91	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Caneo, Grado, Gorizia, ITALIA, 16D-66km-244°-WSW
13.	LJUBLJANA A 558103	3 v	13. 10. 91 11. 11. 91	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Malcontenta, Venezia, ITALIA, 29D-173km-249°-WSW
14.	LJUBLJANA A 603080	3 v	25. 09. 92 08. 11. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Lisert, Monfalcone, Gorizia, ITALIA, 44D-60km-251°-WSW
15.	LJUBLJANA A 605567	4m v	07. 10. 92 11. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 4D-92km-255°-WSW
16.	LJUBLJANA A 605649	4f v	07. 10. 92 05. 11. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Baccuco, Ariano nel Polesine, Rovigo, ITALIA, 28D-205km-235°-SW
17.	LJUBLJANA A 605882	3 v	08. 10. 92 24. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 16D-64km-245°-WSW
18.	LJUBLJANA A 605689	4f v	07. 10. 92 25. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 18D-92km-255°-WSW
19.	LJUBLJANA A 611640	3 v	11. 10. 92 19. 10. 92	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 8D-50km-311°-NW
20.	LJUBLJANA A 612130	3 v	19. 10. 92 25. 10. 92	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek) Conca (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA, 6D-182km-203°-SSW
21.	LJUBLJANA A 603244	3f v	26. 09. 92 05. 11. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Conca (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA, 40D-255km-209°-SSW
22.	LJUBLJANA A 605530	3m v	07. 10. 92 08. 11. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 31D-92km-255°-WSW
23.	LJUBLJANA A 611633	4f v	11. 10. 92 23. 11. 92	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek) Conca, (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA, 42D-182km-203°-SSW
24.	LJUBLJANA A 612117	3m v	19. 10. 92 29. 11. 92	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek) Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 40D-30km-347°-NNW
25.	LJUBLJANA A 605462	3 v v	07. 10. 92 29. 11. 92 21. 12. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 52D-64km-245°-WSW Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 74D-64km-245°-WSW
26.	LJUBLJANA A 605735	3f v	07. 10. 92 26. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 19D-92km-255°-WSW

27.	LJUBLJANA A 649490	4f v	03. 10. 93 09. 10. 93	Ornit. post. Barje, Ljubljana, (J. Gračner) Sant'Andrea, (Isola), Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 6D-106km-251°-WSW
28.	LJUBLJANA A 670867	4f v	11. 10. 93 01. 11. 93	Ornit. post. Barje, Ljubljana, (J. Gračner) Sant'Andrea, (Isola), Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 20D-106km-251°-WSW
29.	LJUBLJANA A 503686	3 v	22. 10. 90 28. 10. 90	Mirna (reka), Novigrad, Istra, HRVATSKA, (J. Dolinšek) Casale, Vicenza, ITALIA, 6D-158km-278°-W
30.	LJUBLJANA A 503676	3 v	22. 10. 90 04. 11. 90	Mirna (reka), Novigrad, Istra, HRVATSKA, (J. Dolinšek) Conca, (Fiume-Invaso Artif.), San Giovanni in Marignano, Forli, ITALIA, 13D-165km-204°-SSW
31.	PRAHA T 587424	3 v	18. 10. 88 25. 10. 88	Dolni Dunajovice, Breclav, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (D. Šere), 7D-364km-208°-SSW
32.	RADOLFZELL BC 3900	3 v	06. 09. 90 18. 10. 90	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 42D-276km-223°-SW
33.	PRAHA N 329230	3 v	29. 09. 90 07. 10. 90	Mušov, Breclav, CZECHIA Ormož, SLOVENIJA, (F. Bračko), 8D-278km-186°-S
34.	RADOLFZELL BJ 33741	3 v	13. 09. 91 07. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 24D-276km-223°-SW
35.	RADOLFZELL BH 52827	3 v	09. 09. 92 07. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 29D-276km-223°-SW
36.	RADOLFZELL BH 55512	3 v	23. 09. 92 07. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 15D-276km-223°-SW

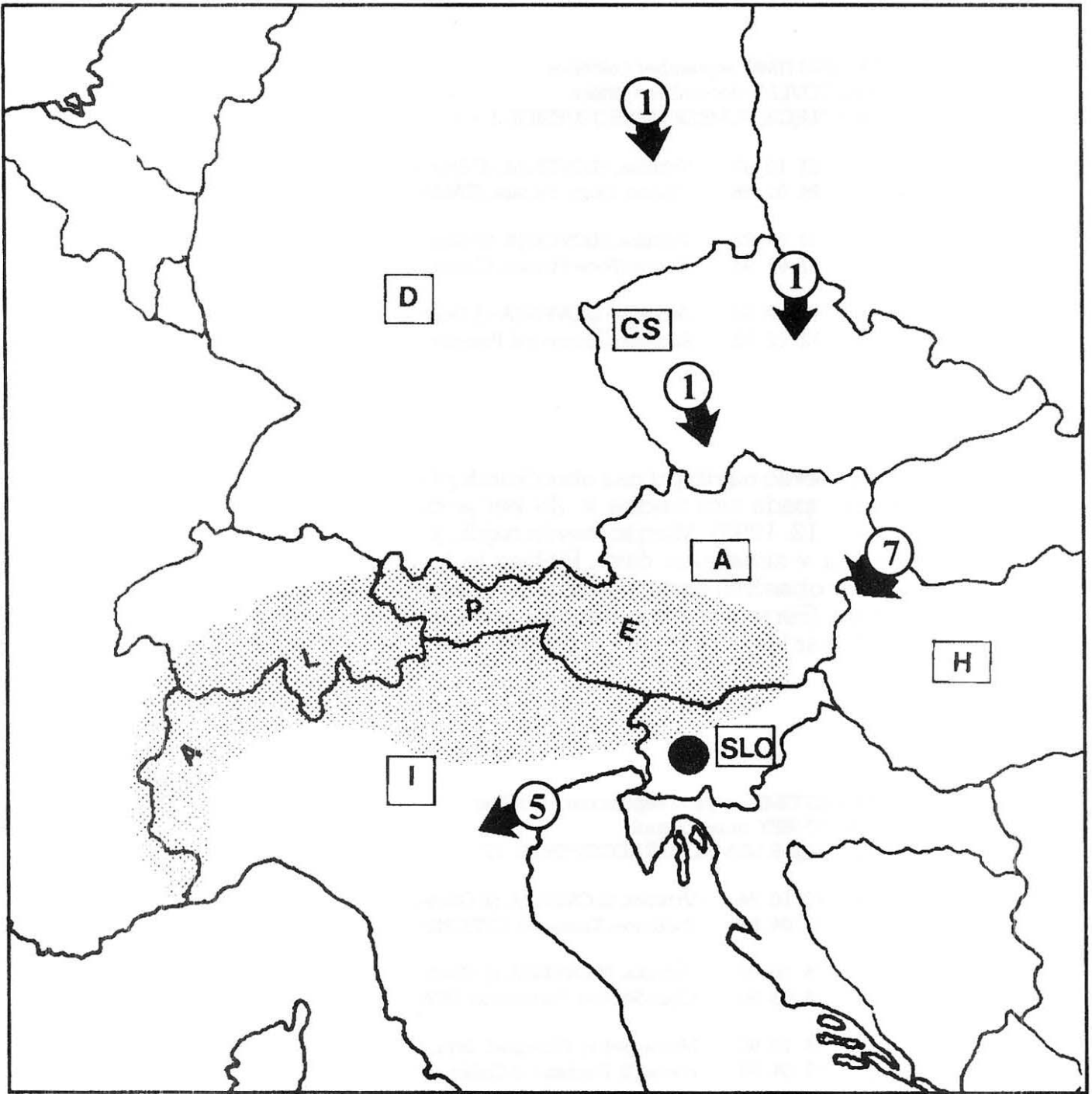
KOMENTAR

Jesenski prelet plašice prek Slovenije v Italijo nam potrjujejo najdbe od št. 1 - 36. Kar 24 pri nas obročkanih plašic je bilo ujetih v Italiji. Vse so bile ponovno ujete oktobra ali novembra, osebek pod št. 25 pa že v času prezimovanja. Najdbe obročkanih plašic v Sečoveljskih solinah (št. 19, 20, 23 in 24), v Istri ob reki Mirni (Hrvatska), najdbe št. 29 in 30 dokazujejo, da plašice na teh mestih Jadransko morje preletijo v kratkem času in se ne selijo ob obali (Slika 3). Sodelavec J. Dolinšek mi je pripovedoval, da je plašice videl in slišal na morju, ko je čolnaril v bližini ustja Mirne pri Novigradu. V optimalnih vremenskih razmerah in dobri vidljivosti plašica na preletu pri normalni višini že vidi italijansko obalo in ni potrebe, da bi letela naokoli. Slika jesenskega preleta dopolnjujejo najdbe iz Avstrije (št. 32, 34, 35 in 36) in Češke (št. 31 in 33). Razdalje med mestom obročkanija v Sloveniji in krajem najdbe v Italiji so bile različne (30 - 338km). Plašice pa jo lahko preletijo dokaj hitro, kar dokazuje najdba št. 7 (65 km v enem dnevu).

Sl. 3: Mesta (●) obročkanih plašic (*R. pendulinus*) ob obali v Sečoveljskih solinah (SLO) in ob izlivu Mirne v Istri (HR) in kasneje ponovno ujetih v krajih (*) na drugi strani Jadranskega morja v Italiji.

Fig. 3: Localities (●) of ringed Penduline Tits *Remiz pendulinus* by the sea at the Sečovlje salt-pans (SLO) and by the mouth of the river Mirna in Istria (HR), and later caught again in places (*) on the other side of Adriatic (Italy).

Sl. 4: Prikaz 10-ih tujih najdb plašic *R.pendulinus* iz različnih držav, ki so bile skupaj s 358 plašicami ujetе v enem samem popoldnevu dne 7. oktobra 1992 na Vrhnika. K desetim najdbam s tujim obročkom je treba dodati še štiri (4) iz Italije, ki so bile obročkane v jeseni ali zimi 1991. Pet (5) plašic (od 358) z našim obročkom je bilo kasneje že ujetih v Italiji.

Fig. 4: Ten recoveries of Penduline Tits *Remiz pendulinus* from different countries, caught together with 358 individuals on October 7th 1992 at Vrhnika. To the ten recoveries carrying foreign rings, four (4) Italian must be added as well, ringed in autumn and winter 1991. Five (5) Penduline Tits (of 358) carrying our rings were later caught in Italy

2. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: september / oktober

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: december / januar

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 3 + 1

37. LJUBLJANA A 308246	4f v	07. 10. 87 26. 01. 88	Vrhnika, SLOVENIJA, (F Bračko) Gorino, Goro, Ferrara, ITALIA, 111D-199km-229°-SW
38. LJUBLJANA A 604271	3f v	30. 09. 92 17. 01. 93	Vrhnika, SLOVENIJA, (P Grošelj) Conca (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA, 109D-255km-209°-SSW
39. LJUBLJANA A 611609	3f v	11. 10. 92 12. 12. 92	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek) Bacucco, Ariano nel Polesine, Rovigo, ITALIA, 62D-133km-242°-WSW

KOMENTAR

Razmeroma majhno število najdb pri nas obročkanih plašic je iz časa pravega prezimovanja (XII - I). V to skupino spada tudi najdba št. 25, ker je bila ta plašica v Sdobbì (Italija) ujeta dvakrat (29. 11. in 21. 12. 1992). Manjše število najdb je treba verjetno pripisati tudi manjši aktivnosti obročkanja v zimskemu času. Plašice je tudi lažje loviti na preletu kot v času prezimovanja, ko se v obsežnih sestojih trstičevja skoraj neopaženo prehranjujejo. Lokalitete iz časa prezimovanja (Ferrara, Forli in Rovigo) so tudi najbolj pogoste iz obdobja preleta (najdbe v skupini 1), kar lahko pomeni, da plašice v svoja prezimovališča v Italiji priletijo že v oktobru.

3. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: avgust / september / oktober

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: marec / april

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 12

40. LJUBLJANA A 321141	3m v	12. 10. 88 23. 04. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj) Zahlinice, Kromeríž, CZECHIA 193D-440km-33°-NNE
41. LJUBLJANA A 438617	3f v	15. 10. 89 16. 03. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Györ-Sopron, Fertőrákos, HUNGARY, 153D-264km-42°-NE
42. LJUBLJANA A 503352	3m v	13. 10. 90 07. 04. 91	Mirna (reka), Novigrad, Istra, HRVATSKA, (J. Dolinšek) Preval, S. Floriano al Collio, Gorizia, ITALIA, 177D-72km-357°-N
43. LJUBLJANA A 602977	4m v	24. 09. 92 21. 03. 93	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Forgaria nel Friuli, Udine, ITALIA, 180D-106km-284°-WNW
44. LJUBLJANA A 605877	3f v	08. 10. 92 21. 03. 93	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA, 165D-276km-43°-NE
45. LJUBLJANA A 605561	3m v	07. 10. 92 22. 03. 93	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Fertőrákos, Györ-Sopron-Moson, HUNGARY, 167D-264km-42°-NE
46. RADOLFZELL BZ 64871	3f v	08. 08. 91 14. 03. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Gračner), 219D-352km-223°-SW
47. ZAGREB BA 51580	3m v	06. 10. 91 14. 03. 92	Mirna (reka), Novigrad, Istra, HRVATSKA, (J. Dolinšek) Sečovlje, SLOVENIJA, (D. Šere), 61D-17km-8°-N
48. BOLOGNA K 383687	4m v	27. 10. 91 22. 03. 92	Conca, (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA Pragersko, SLOVENIJA, (I. Vreš), 148D-354km-40°-NE

49. BOLOGNA K 394308	3m 27. 10. 91 v 05. 04. 92	Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA Šentjakob, Ljubljana, SLOVENIJA, (J. Gračner), 161D-91km-63°-ENE
50. BOLOGNA K 413702	3f 14. 10. 92 v 23. 03. 93	Marano Lagunare, Udine, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Dolinšek), 161D-92km-76°-ENE
51. RADOLZFZELL BV 30923	3m 09. 08. 86 v 24. 03. 89	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 959D-276km-223°-SW

KOMENTAR

Plašice (najdbe št. 40 - 45 in 47 - 50) so bile obročkane v času jesenskega preleta (IX-X); razen dveh osebkov (št. 46 in 51) iz Avstrije, ki sta bila obročkana že v avgustu. Vse te plašice so bile ponovno ujete v naslednjem koledarskem letu (izjema je najdba št. 51), in to v času preleta, ko se vračajo v svoja gnezdišča. Oba spomladanska meseca (marec in april) lahko štejemo za meseca, ko se plašice v večjem številu vračajo v svoja gnezditvena območja. Tako se nekatere plašice (najdbe št. 41, 44, in 45) že sredi marca vrnejo na Madžarsko ali v Avstrijo, v nasprotju z drugimi, ki so v tem času še v Italiji (najdbe št. 42 in 43) ali pa na preletu v Sloveniji (najdbe št. 46, 47, 48, 49 in 50). Konec aprila je bila obročkana plašica že ujeta na Češkem (najdba št. 40), 440 km od kraja obročkanja. Domnevam, da so vse te plašice prezimile v Italiji in se prek Slovenije vračale proti svojim gnezdiščem. Da se nekatere plašice ne vračajo popolnoma po isti selitveni poti, potrjuje najdbi št. 42 in 47. Večina (vrst) ptičev se namreč vrača v svoja gnezdišča po krajši oz. drugi selitveni poti. Verjetno se vse plašice v času prezimovanja ne zadržujejo ves čas na istem mestu. Ker se vračajo z različnih izhodiščnih mest, lahko pride do zamika selitvene poti, ki ga potrjujejo tudi različne najdbe. Razdalja med jesensko in spomladansko selitveno potjo pri najdbi št. 42 je 72 km, kar pomeni, da se je ta plašica spomladi vračala veliko severneje v primerjavi z jesensko selitvijo. Če ne upoštevamo razlike (72km) med obema selitvenima potema, je mogoče sklepati, da je plašica jeseni letela prek morja, spomladi pa se je vračala po kopnem. Drugačno sliko nam prikazuje najdba št. 47, ki kaže, da sta jo obe poti vodili prek morja, med potema pa je samo 17km razlike.

4. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: oktober / november

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: september / oktober / november (naslednje leto/leta po obročkanju)

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 12

52. LJUBLJANA HP 619	2 30. 11. 85 v 18. 10. 88	Sečoveljske soline, Sečovlje, SLOVENIJA (I. Geister) Ebental, Bez. Klagenfurt, Kärnten, AUSTRIA, 1054D-138km-24°-NNE
53. LJUBLJANA A 308400	3 09. 10. 87 v 02. 09. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (F. Bračko) Tovačov, Prerov, CZECHIA 694D-445km-30°-NNE
54. LJUBLJANA B 9033	4m 04. 10. 88 v 27. 10. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (F. Bračko) Chiav. Marina-Scardovari, Porto Tolle, Rovigo, ITALIA, 753D-191km-229°-SW
55. LJUBLJANA A 373366 WSW	4f 19. 10. 88 v 18. 10. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Cona-Foce, Fiume Isonzo, Staranzano, Gorizia, ITALIA, 364D-60km-246°-WSW
56. LJUBLJANA A 485422	3f 12. 10. 90 v 09. 10. 91	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik) Conca, (Foce), Cattolica, Forli, ITALIA, 362D-255km-209°-SSW
57. LJUBLJANA A 503779	3f 23. 10. 90 v 26. 11. 91	Mirna (reka), Novigrad, Istra, HRVATSKA, (J. Dolinšek) Caneo, Grado, Gorizia, ITALIA, 399D-45km-356°-N

58.	LJUBLJANA A 558014	4f v	12. 10. 91 14. 09. 92	Vrhnik, SLOVENIJA, (J. Gračner) Pape Lake, LATVIA, 337D-1228km-22°-NNE
59.	LJUBLJANA A 558110	4m v	13. 10. 91 08. 10. 92	Vrhnik, SLOVENIJA, (J. Gračner) Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 361D-92km-255°-WSW
60.	LJUBLJANA A 557335	4f v	04. 10. 91 09. 10. 92	Vrhnik, SLOVENIJA, (P. Grošelj) Draganići, Karlovac, HRVATSKA, 371D-113km-113°-ESE
61.	LJUBLJANA A 558273	4m v	15. 10. 91 20. 11. 92	Vrhnik, SLOVENIJA, (J. Gračner) Volta Grimana, Loreo, Rovigo, ITALIA, 401D-193km-237°-SW
62.	LJUBLJANA A 604474	3f v	01. 10. 92 10. 10. 93	Vrhnik, SLOVENIJA, (P. Grošelj) Volano, Codigoro, Ferrara, ITALIA, 374D-206km-230°-SW
63.	LJUBLJANA A 605552	4f v	07. 10. 92 18. 10. 93	Vrhnik, SLOVENIJA, (J. Gračner) Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 376D-64km-245°-WSW

KOMENTAR

Vse plašice (najdbe št. 52 - 63) so bile obročkane v Sloveniji, z izjemo najdbe št. 57, ki je bila obročkana v Istri (Hrvaška). Plašice z našim obročkom so bile ponovno ujete v Italiji (8x), na Češkem (1x), v Avstriji (1x), Latviji (1x), in na Hrvaškem (1x). Najdba št. 52 potrjuje domnevo, da posamezne plašice Alpe tudi preletijo. Od (običajnih) lokalitet, kjer so že bile ujete plašice z našim obročkom, se razlikujeta najdbi št. 58 in 60. Plašica, ki je bila 12. 10. 91 obročkana na Vrhniki, je bila vnovič ujeta 14. 09. 92 v Latviji, na sami meji severne gnezditvene razširjenosti. To je tudi najdaljša selitvena pot pri nas obročkane plašice (1228km od kraja obročkanja). Najdba obročkane plašice na Vrhniki (04. 10. 91) in spet ujete pri Karlovcu (Hrvatska) dne 09. 10. 92 je zanimiva, ker je ta plašica letela proti svojemu prezimovališču 113 km bolj jugovzhodno. Možno je, da je bila usmerjena proti prezimovališčem ob Jadranski obali. Nasploh se postavlja vprašanje izvora ob Jadranski obali prezimujočih plašic, o katerih za zdaj še nimamo nobenih najdb.

5. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: marec / april

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: september / oktober / november

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 9

64.	LJUBLJANA A 311157	4m v	18. 03. 88 01. 11. 88	Škocjanski zatok, Koper, SLOVENIJA, (J. Gračner) Cona-Foce, Fiume Isonzo, Staranzano, Gorizia, ITALIA, 226D-25km-332°-NNW
65.	LJUBLJANA A 545574	4m v	29. 03. 92 27. 10. 92	Šentjakob, Ljubljana, SLOVENIJA, (J. Gračner) Bacucco, Ariano nel Polesine, Rovigo, ITALIA, 211D-233km-235°-SW
66.	LJUBLJANA A 545674	4m v	05. 04. 92 28. 10. 92	Šentjakob, Ljubljana, SLOVENIJA, (J. Gračner) Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA, 206D-91km-242°-WSW
67.	LJUBLJANA A 616271	4m v	04. 04. 93 11. 11. 93	Ornit. post. Barje, Ljubljana, SLOVENIJA, (B. Vidic) Conca, (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA, 220D-267km-211°-SSW
68.	PRAHA U 57446	4m v	28. 04. 85 29. 09. 85	Ivachnova, Lipt. Mikulaš, SLOVAKIA Črneče, Dravograd, SLOVENIJA, (F Bračko), 154D-431km-227°-SW
69.	BOLOGNA K 397487	4f v	10. 04. 92 19. 10. 92	Forgaria nel Friuli, Udine, ITALIA Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek), 192D-98km-148°-SSE

70. PRAHA U 77041	4m 29. 03. 86 v 15. 10. 89	Prusy, Prerov, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner/B. Vidic), 1295D-454km-211°-SSW
71. BUDAPEST F 10130	4m 10. 03. 89 v 14. 10. 90	Fertőrákos, Győr-Sopron-Moson, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 582D-264km-222°-SW
72. BOLOGNA K 226896	6m 02. 04. 92 v 17. 10. 93	Pezzoneghe-(Fiume Piave), Belluno, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj/I. Brajnik), 563D-159km-98°-E

KOMENTAR

Plašice v tej skupini so bile obročkane marca ali aprila na preletu v Sloveniji ali tujini - najdbe št. 64-72 in spet ujete v času jesenske selitve (od septembra do novembra) istega leta ali enega naslednjih let. Zato je pri teh plašicah (skoraj) nemogoče ugotoviti kraj gnezdenja. Prvo polovico aprila imamo v Sloveniji lahko še za izrazito preletno obdobje, čeprav se naše plašice že pripravljajo na gnezdenje. Pomembni sta dve češki najdbi (št. 68 in 70), saj je bila ena plašica ponovno ujeta pri Dravogradu in to na samem robu Alp. Za drugo plašico s češkim obročkom pa sta značilna razmeroma zgodnji datum obročkanja (29. 03. 86) in datum ponovnega ulova (15. 10. 89). Tako je bila ta plašica že najmanj v petem koledarskem letu svojega življenja.

6. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: september / oktober

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: maj / junij / julij / avgust

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 9

73. LJUBLJANA A 242288	3f 21. 09. 86 v 18. 08. 88	Ormož, SLOVENIJA, (R. Koražija) Keszthely-Fenekpuszta, Zala, HUNGARY, 697D-89km-68°-ENE
74. LJUBLJANA A 259479	3f 09. 10. 86 v 22. 07. 89	Ormož, SLOVENIJA, (F Bračko) Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY, 1018D-149km-14°-NNE
75. LJUBLJANA A 295055	3m 12. 10. 87 vB 03. 05. 93	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Vreš) Zielonczyn, Sicienko, Bydgoszcz, POLSKA, 2031D-839km-17°-NNE
76. LJUBLJANA A 295110	3m 13. 10. 87 v 02. 07. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Vreš) Sedlec, Pond Nesty, Breclav, CZECHIA 629D-361km-29°-NNE
77. LJUBLJANA A 256948	3m 17. 10. 87 v 20. 07. 90	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY, 1008D-264km-42°-NE
78. LJUBLJANA C 2126	3m 11. 10. 88 vB 09. 05. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj) Jaksice, Inowwroclaw, Bydgoszcz, POLSKA, 211D-817km-20°-NNE
79. LJUBLJANA A 373274	4m 18. 10. 88 v 25. 06. 89	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner) Keszthely-Fenekpuszta, Zala, HUNGARY, 250D-241km-70°-ENE
80. LJUBLJANA A 410440	3 17. 09. 89 v 22. 07. 91	Vrhnika, SLOVENIJA, (D. Šere) Feherto, Győr-Sopron-Moson, HUNGARY, 674D-300km-51°-NE
81. LJUBLJANA A 483604	4f 29. 09. 90 v 08. 08. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (A. Bibič/R. Tekavčič) Žehun, St. Nat. Res. Žehunsky pond, Nymburk, CZECHIA, 679D-469km-9°-N

KOMENTAR

Plašice, ki so bile v Sloveniji obročkane v času jesenskega preleta (IX-X), so bile vnovič ujete predvsem v času gnezdenja (V - VIII). Za te plašice torej natančno vemo, kje so gnezdile in kdaj se pri nas pojavijo na selitvi. V tej skupini najdb je treba posebej omeniti najdbo štev. 75, ki izpričuje najdaljšo nošnjo obročka (12. 10. 87 * 03. 05. 93), to pa pomeni, da je bila plašica že v sedmem koledarskem letu življenja.

7. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: julij / avgust

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: september / oktober istega leta ali enega izmed naslednjih let

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 32

82. LITHUANIA VE 9865	3 v	29. 07. 86 05. 10. 86	Ventes ragas, Šilute, LITHUANIA Ormož, SLOVENIJA, (F. Bračko), 67D-1035km-199°-SSW
83. BUDAPEST F 03239	3f v v	14. 07. 87 17. 10. 87 05. 10. 88	Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 94D-264km-222°-SW Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY
84. RADOLFZELL BV 61060	3f v	21. 07. 87 21. 10. 87	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 91D-276km-223°-SW
85. RIGA F 167191	3 v	22. 07. 88 16. 10. 88	Pape Marsh, Liepaja, LATVIJA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 86D-1228km-202°-SSW
86. RADOLFZELL BZ 4236	3 v	08. 07. 89 15. 10. 89	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 98D-276km-223°-SW
87. BUDAPEST F 48042	4m v	14. 07. 88 15. 10. 89	Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 458D-264km-222°-SW
88. PRAHA T 611551	3 v	20. 07. 89 08. 10. 89	Bartošovice, Novy Jičín, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj), 79D-497km-214°-SSW
89. BUDAPEST E 29125	3 v	26. 07. 89 24. 09. 89	Győr, Győr-Sopron, HUNGARY Fužine, Ljubljana, SLOVENIJA (L. Jakopin), 59D-295km-230°-SW
90. BUDAPEST E 78094	4f v	27. 07. 89 17. 10. 89	Feherto, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 81D-300km-229°-SW
91. BUDAPEST E 95654	3 v	22. 07. 91 07. 10. 91	Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 76D-264km-222°-SW
92. RADOLFZELL BZ 59955	4f v	03. 07. 92 05. 10. 92	Breitenguessbach, Kr. Bamberg, Oberfranken, GERMANY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 94D-512km-150°-SSE
93. RADOLFZELL BH 50250	3 v	06. 07. 92 07. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 93D-276km-223°-SW
94. RADOLFZELL BH 50405	3 v	11. 07. 92 20. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Dolinšek), 101D-352km-223°-SW
95. RADOLFZELL BH 50691	3f v	28. 07. 92 07. 10. 92	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 71D-276km-223°-SW

96. PRAHA V 65752	4f v	30. 07. 92 07. 10. 92	Ražice, "Režabinec", pond, Pisek, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 69D-365km-177°-S
97. RADOLFZELL BH 50800	3 v	31. 07. 92 07. 10. 92	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 68D-276km-223°-SW
98. RADOLFZELL BV 24334	4m v	08. 07. 86 17. 10. 87	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 465D-276km-223°-SW
99. BUDAPEST F 03274	3m v	16. 07. 87 01. 10. 90	Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik), 1172D-264km-222°-SW
100. BUDAPEST F 40527	4m v	12. 07. 88 17. 10. 89	Fertőrákos, Győr-Sopron, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 462D-264km-222°-SW
101. RADOLFZELL BZ 4337	3m v	12. 07. 89 07. 10. 92	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 1182D-276km-223°-SW
102. LITHUANIA ZT 2693	3m v	24. 07. 90 17. 10. 91	Ventes Ragas, Šilute, LITHUANIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. GračnerčD. Šere), 449D-1150km-204°-SSW
103. RADOLFZELL BZ 4233	3m v	08. 07. 89 04. 04. 91	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Iška, Črna vas, Lj. Barje, SLOVENIJA, (P. Černe), 635D-262km-222°-SW
104. PRAHA T 10198	3 v	26. 08. 77 11. 10. 78	Sopreč, CZECHIA Bobovek, SLOVENIJA, (I. Geister/D. Šere), 411D-431km-191°-S
105. PRAHA U 63519	3 v	06. 08. 84 29. 09. 85	Ostrava, Hermanicky pond, CZECHIA Črneče, Dravograd, SLOVENIJA (D. Vrhovnik), 419D-440km-213°-SSW
106. RADOLFZELL BV 30382	3 v	03. 08. 86 16. 10. 91	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 1900D-276km-223°-SW
107. LITHUANIA EZ 7679	3 v	11. 08. 88 18. 10. 88	Ventes ragas, Šilute, LITHUANIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 68D-1150km-204°-SSW
108. PRAHA V 33829	3 v	27. 08. 88 18. 10. 88	Tovačov, Prerov, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 52D-445km-210°-SSW
109. PRAHA V 41418	3 v	31. 08. 88 23. 10. 88	Sedlec, Nesyt pond, Breclav, CZECHIA Ormož-lagune, SLOVENIJA, (F. Bračko), 53D-266km-188°-S
110. HIDDENSEE 91401082	3f v	08. 08. 90 07. 10. 92	Storkow, Beeskow, GERMANY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 791D-689km-179°-S
111. BUDAPEST E 95835	3m v	01. 08. 91 07. 10. 92	Fertőrákos, Győr-Sopron, Moson, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 432D-264km-222°-SW
112. PRAHA V 54699	4m v	01. 08. 92 24. 09. 92	Tovačov, Prerov, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik), 53D-445km-210°-SSW
113. RADOLFZELL BE 2381	3f v	22. 08. 93 06. 10. 93	Ilmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Parte, Ljubljansko Barje, SLOVENIJA, (B. Vidic), 45D-263km-220°-SW

KOMENTAR

Vse te plašice so bile v sosednjih in severovzhodnih državah (Latvija, Litva, Nemčija, Poljska, Češka, Madžarska in Avstrija) obročkane že kot mladiči ali pa kot odrasli osebkovi v mesecu juliju. To je čas, ko je gnezdenje v glavnem končano in se odrasle plašice v celoti pregolijo. Te obročkane plašice so bile v Sloveniji ponovno ujete v septembru (1 najdba), oktobru (20

najdb) in aprilu (1 najdba). Od teh jih je bilo šest (6) ujetih v enem izmed naslednjih let, druge najdbe (16) pa so bile registrirane v istem koledarskem letu. V drugi polovici septembra, ko se v Sloveniji pojavijo prve seleče se plašice, smo registrirali tudi že prvo najdbo (št. 89 - 24. 09. 89). Največ najdb je v prvi polovici oktobra, po 25. oktobru število najdb krepko pade, ravno tako število plašic, tako da je v začetku novembra opaziti samo še posamezne osebkke. V tej skupini najdb sta najbolj zanimivi najdbi iz Litve in Latvije. Najdba št. 92 iz Nemčije pa je neobičajna zato, ker se je plašica selila po jugovzhodni smeri. Plašice, obročkane v Nemčiji, naj bi se selile severno od Alp; tako so znane najdbe v Švici, Franciji in Španiji (Franz 1993). Vse te plašice, ki smo jih ponovno ujeli v Sloveniji, so bile obročkane na do sedaj znanih lokalitetah oz. državah (Avstrija, Madžarska in Češka). Najdba št. 113 sodi v to skupino sicer samo delno, vendar je edina, ko je bila plašica obročkana julija in vnovič ujeta v aprilu.

Vse te avgusta in na tujem obročkane plašice (najdbe št. 104-113) so bile ponovno ujete v Sloveniji septembra ali oktobra istega leta ali enega naslednjih let. Najdba št. 81 je ena izmed dveh najzgodnejših najdb plašice s tujim obročkom jeseni v Sloveniji (24. 09. 92). Na osnovi te in drugih zgodnjih jesenskih najdb je moč sklepati, da so prve plašice iz drugih držav na preletu v Sloveniji že proti koncu septembra. Zanimiva je tudi najdba št. 107, saj je bila v Litvi obročkana plašica ponovno ujeta na Vrhniki (18. 10. 88), kar je ena od petih najdb, kjer je med krajem obročkanja in najdbe nad 1000 km zračne razdalje. Najdba obročkane plašice s češkim obročkom v Bobovku (najdba št. 104) pa je prva najdba obročkane plašice v Sloveniji. Edina najdba plašice iz nekdanje Vzhodne Nemčije je najdba št. 110. V tej skupini pa je še ena starostno zanimiva najdba (št. 106), saj je bila plašica že v šestem letu življenja.

8. SKUPINA

ČAS OBROČKANJA, RINGING TIME: september / oktober / november

ČAS NAJDBE, TIME OF RECOVERY: oktober (naslednja leta po obročkanju)

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 16

114. GDANSK KH 66196	2 v	13. 10. 88 22. 10. 89	Stacija "Bukowo-Kopan", Koszalin, POLSKA Pragersko, SLOVENIJA, (I. Vreš), 374D-900km-183°-S
115. BOLOGNA V 10820	3f v	14. 10. 88 15. 10. 89	Malcontenta, Venezia, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 366D-173km-70°-ENE
116. RADOLFZELL BZ 5918	3f v	26. 09. 89 14. 10. 90	Illmitz, Bez. Neusiedl, Burgenland, AUSTRIA Pragersko, SLOVENIJA, (I. Vreš), 383D-176km-209°, SSW
117. BOLOGNA V 25065	3m v	25. 10. 89 14. 10. 90	Conca (Foce), Cattolica, Forli, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 354D-255km-29°-NNE
118. PRAHA T 629286	3m v	01. 09. 90 09. 10. 92	Žehun, St. Nat. Res. Žehun pond, Nymburk, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 769D-469km-189°-S
119. BOLOGNA V 26511	4m v	02. 11. 90 24. 10. 92	Brenta (Foce Fiume), Chioggia, Venezia, ITALIA Ormož, SLOVENIJA, (I. Vreš), 722D-328km-66°-ENE
120. BOLOGNA K 277808	2m v	11. 11. 90 11. 10. 92	Conca (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 700D-255km-29°-NNE
121. BOLOGNA K 394255	3f v	22. 10. 91 07. 10. 92	Sdobba, Grado, Gorizia, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 351D-64km-66°-ENE
122. BOLOGNA K 214873	3 v	23. 10. 91 08. 10. 92	Brenta (Foce Fiume), Chioggia, Venezia, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 351D-177km-61°-ENE
123. BOLOGNA K 383663	3f v	23. 10. 91 13. 10. 92	Conca (Foce Fiume), Cattolica, Forli, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 356D-255km-29°-NNE

124. BOLOGNA K 268351	3m 23. 10. 91 v 17. 10. 93	Brenta (Foce Fiume), Chioggia, Venezia, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj/I. Brajnik), 725D-177km-61°-ENE
125. BOLOGNA K 268420	3m 24. 10. 91 v 17. 10. 93	Brenta (Foce Fiume), Chioggia, Venezia, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik/P. Grošelj), 724D-177km-61°-ENE
126. BOLOGNA K 268446	3m 29. 10. 91 v 08. 10. 92	Bacucco, Ariano nel Polesine, Rovigo, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 345D-205km-56°-NE
127. BOLOGNA K 268542	3f 02. 11. 91 v 07. 10. 92	Bacucco, Ariano nel Polesine, Rovigo, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 340D-205km-56°-NE
128. BOLOGNA K 394482	4m 26. 11. 91 v 02. 10. 92	Sdobba, Grado, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (P. Grošelj), 311D-64km-66°-ENE
129. BOLOGNA K 413750	4f 16. 10. 92 v 16. 10. 93	Marano Lagunare, Udine, ITALIA Vrhnika, SLOVENIJA, (I. Brajnik/P. Grošelj), 365D-92km-76°-ENE

KOMENTAR

V to skupino so razvrščene tiste plašice, ki so bile obročkane v jesenskem času (od septembra do novembra) predvsem v Italiji in nato spet ujete oktobra enega izmed naslednjih let. Te plašice so verjetno v (teh) krajih obročkanja v Italiji tudi prezimovale.

9. SKUPINA

NAJDBE S POSAMEZNIH KOMENTARJEM, INDIVIDUAL EXPLANATORY COMMENTS
ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 7

130. PRAHA V 56121	1 08. 06. 92 v 07. 10. 92	Jičin, CZECHIA Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 121D-502km-188°-S
-----------------------	------------------------------	---

KOMENTAR

Do sedaj je bila v Sloveniji ugotovljena samo ena najdba plašice, ki je bila obročkana v gnezdu, in to na Češkem (08. 06. 92).

131. BUDAPEST E 32731	4m 15. 02. 87 v 17. 10. 87	Siofok, Somogy, HUNGARY Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 245D-306km-248°-WSW
--------------------------	-------------------------------	--

KOMENTAR

Najdba št. 131 je zanimiva zato, ker je bila plašica obročkana na Madžarskem že 15. februarja, kar dopušča dve razlagi, in sicer, da gre za prezimovanje, ali pa da se je plašica tako zgodaj vrnila. Ali je na osnovi najdbe mogoče sklepati, da je enkrat prezimovala na Madžarskem, v naslednji jeseni pa se je odselila, npr. v Italijo?

132. LJUBLJANA A 548403	4m 27. 04. 93 4m 15. 05. 93 4m 16. 05. 93 4m 23. 07. 93	Robidnice, Lj. barje, SLOVENIJA, (J. Gračner) Robidnice, Lj. barje, SLOVENIJA, (D. Šere/B. Vidic), 18D Iščica (reka), Rudnik, Lj. Barje, (D. Šere/B. Vidic), 1D-3km Isonzo Cona, Staranzano, Gorizia, ITALIA, 88D-82km-248°-WSW
----------------------------	--	--

KOMENTAR

Zanimiva najdba na Ljubljanskem barju obročkane plašice, ki je bila potem na Barju ujeta še dvakrat, 23. julija pa so jo ujeli še v Italiji. Obročniki samec je bil brez samice in se je potikal po Barju. Bržčas gre za klatenje v času gnezdenja.

133. LJUBLJANA	4m	13. 05. 90	Fužine, Ljubljana, SLOVENIJA, (J. Gračner)
A 439538	v	22. 12. 92	Marano Lagunare, Udine, ITALIA, 953D-115km-253°-WSW

KOMENTAR

Najdba št. 133 je dragocena, saj gre za edino slovensko plašico, ki je bila pri nas obročkana v času gnezdenja (13. 05), ujeta pa na prezimovanju (22. 12.) v Italiji.

134. LJUBLJANA	3	10. 07. 88	Ormož, SLOVENIJA, (F. Bračko)
A 285175	v	26. 08. 88	Balatonbereny, Somogy, HUNGARY, 47D-95km-69°-ENE

KOMENTAR

Prvoletna plašica, ki je bila obročkana 10. julija v Ormožu in spet ujeta 26. 08. ob Blatnem jezeru na Madžarskem, nam dokazuje, kako daleč se mladiči po izvalitvi in osamosvojitvi lahko razpršijo (95km). Pri tej najdbi je zanimiva še severovzhodna smer leta oz. najdbe.

135. PRAHA	2	10. 08. 80	Bohdaneč, CZECHIA
T 174565	v	13. 12. 80	Sečovlje, SLOVENIJA, (J. Gračner/D. Šere), 125D-535km-196°-SSW

KOMENTAR

Najdba št. 135 je do sedaj edini podatek plašice s tujim obročkom, ki je bila v Sloveniji ujeta v času prezimovanja. Najdba je iz Sečoveljskih solin, kjer plašice tudi redno prezimujejo.

136. BOLOGNA	2f	27. 12. 91	Malcontenta, Venezia, ITALIA
K 327617	v	07. 10. 92	Vrhnika, SLOVENIJA, (J. Gračner), 285D-173km-70°-ENE

KOMENTAR

Št. 136 pripada edini plašici, ki je bila obročkana v Italiji v času prezimovanja (27. 12.) in kasneje na preletu ujeta v Sloveniji.

10. SKUPINA

NAJDBE OBROČKANIH IN PONOVO UJETIH PLAŠIC PO SLOVENIJI, LOCAL RECOVERIES
ŠTEVILO OBRAVNAVANIH NAJDB, NUMBER OF RECOVERIES: 16

137. LJUBLJANA	4f	16. 04. 87	Zrkovci, Maribor, SLO, (R. Koražija)
A 258790	v	10. 10. 87	Bevke, Lj. Barje, SLO, (R. Tekavčič), 177D-121km-238°-WSW
138. LJUBLJANA	4m	08. 10. 87	Vrhnika, SLO, (F. Bračko)
A 308345	v	10. 10. 87	Bevke, Lj. Barje, SLO, (R. Tekavčič), 2D-5km-70°-ENE
139. LJUBLJANA	4f	18. 03. 88	Škocjanski zatok, Koper, SLO, (J. Gračner)
A 311161	v	23. 10. 88	Vrhnika, SLO, (D. Šere), 218D-64km-43°-NE
140. LJUBLJANA	3	01. 07. 89	Ormož, SLO, (T. Jančar)
A 327738	v	17. 09. 89	Vrhnika, SLO, (D. Šere), 77D-152km-250°-WSW

141. LJUBLJANA A 503219	2m 30. 09. 90 vB 25. 06. 91	Škofljica-Ig, Lj. Barje, SLO, (J. Dolinšek) Mestni log, Ljubljana, SLO, (P. Černe), 269D-9km-325°-NW
142. LJUBLJANA A 484597	4m 06. 10. 90 v 07. 10. 90	Vrhnika, SLO, (Z. Mesesnel) Fužine, Ljubljana, SLO, (J. Gračner), 1D-24km-67°-ENE
143. LJUBLJANA A 484593	4f 06. 10. 90 v 07. 10. 90	Vrhnika, SLO, (Z. Mesesnel) Fužine, Ljubljana, SLO, (J. Gračner), 1D-24km-67°-ENE
144. LJUBLJANA A 485323	3f 11. 10. 90 v 14. 10. 90	Vrhnika, SLO, (I. Brajnik) Godovič, SLO, (P. Grošelj), 3D-17km-257°-WSW
145. LJUBLJANA A 486189	4m 17. 10. 90 v 18. 10. 90	Vrhnika, SLO, (J. Gračner) Godovič, SLO, (P. Grošelj), 1D-17km-257°-WSW
146. LJUBLJANA A 506136	4f 13. 05. 91 t 14. 07. 91	Vrhnika, SLO, (P. Černe) Prošca, Ljubljana, SLO, (D. Šere), 62D-18km-71°-ENE
147. LJUBLJANA A 536268	3 27. 07. 91 v 11. 04. 92	Škofljica-Ig, Lj. Barje, SLO, (J. Gračner) Pragersko, SLO, (I. Vreš), 258D-96km-61°-ENE
148. LJUBLJANA A 536304	3 27. 07. 91 vm 29. 03. 92 vm 23. 03. 93	Škofljica-Ig, Lj. Barje, SLO, (J. Gračner) Šentjakob, Sava, Ljubljana, SLO, (J. Gračner), 245D Šentjakob, Sava, Ljubljana, SLO, (J. Gračner), 605D-15km-9°-N
149. LJUBLJANA A 482104	4m 18. 09. 90 v 07. 10. 92	Vrhnika, SLO, (D. Šere & B. Vidic) Vrhnika, SLO, (J. Gračner), 385D
150. LJUBLJANA A 493906	3m 11. 11. 91 v 21. 03. 92	Sečovlje, SLO, (J. Dolinšek) Sečovlje, SLO, (J. Gračner), 130D
151. LJUBLJANA A 549760	6m 14. 03. 92 v 21. 03. 93	Sečovlje, SLO, (D. Šere) Šentjakob, Sava, Ljubljana, SLO, (J. Gračner), 372D-103km-47°-NE
152. LJUBLJANA A 549843	4m 17. 05. 92 vB 06. 06. 93	Parte, Iščica, Lj. Barje, SLO, (D. Šere) Parte, Iščica, Lj. Barje, SLO, (D. Šere), 385D

KOMENTAR

Do sedaj smo registrirali 16 najdb plašic, obročkanih in ponovno ujetih po Sloveniji (najdbe št. 137 - 152). To število je v primerjavi s tujimi najdbami v Sloveniji (68) in našimi najdbami na tujem (84) res zelo majhno. Predvsem naše najdbe iz časa gnezdenja in selitve imajo trajno vrednost. Tudi na vrhniški ornitološki postaji je bila do sedaj ujeta samo ena plašica, ki je bila na tej postaji obročkana v enem izmed prejšnjih let. Skoraj za vse te najdbe je značilno, da so bile plašice obročkane ali vnovič ujete v času spomladanskega ali jesenskega preleta. Zanimivi sta najdbi št. 142 in 143, ker sta bili plašici obročkani na Vrhniku in spet ujeti že naslednjega dne, in to v Fužinah pri Ljubljani. V bistvu sta leteli nazaj (24km) proti vzhodu oziroma v smeri, od koder naj bi bili prišli. Ravno tako sta omembe vredni najdbi št. 144 in 145, saj sta bili plašici, obročkani na Vrhniku, spet ujeti že po enem oz. treh dneh v Godoviču, to je 17 km v smeri selitve. V slovenskem prostoru vzbuja največ pozornosti glede na razdaljo med krajem obročkanja in mestom najdbe najdba št. 140, saj je razdalja kar 152 km. Najdba je zanimiva tudi zato, ker je bila plašica obročkana 1. julija kot mladič in ponovno ujeta na Vrhniku na samem začetku jesenske selitve. Iz časa gnezdenja imamo tri najdbe (št. 141, 146, in 152). Zanimiva je najdba št. 146, ker je bila plašica obročkana na Vrhniku v času gnezdenja (13. maja), ponovno pa je bila ugotovljena v Ljubljani ob Prošci (14. 7.), ko je hranila mladiče v gnezdu. Najdba št. 152 je zanimiva zato, ker je bila plašica prvič obročkana v gnezdu in spet ujeta naslednje leto ob gnezdu, zgrajenem na isti vrbi ob Iščici. Zanimivo je tudi to, da je najdba št. 149 edina, ki je bila obročkana in tudi ponovno ujeta na Vrhniku v

enem izmed naslednjih let, kljub temu, da smo v obdobju 1987 - 1992 na Vrhniki obročkali nič manj kot 2012 plašic.

RAZPRAVA

V zadnjem desetletju je številčnost plašice *Remiz pendulinus* v Evropi zelo narasla, s tem pa se je močno povečal njen gnezditveni areal. Vzporedno se je razširil tudi areal njenega prezimovanja.

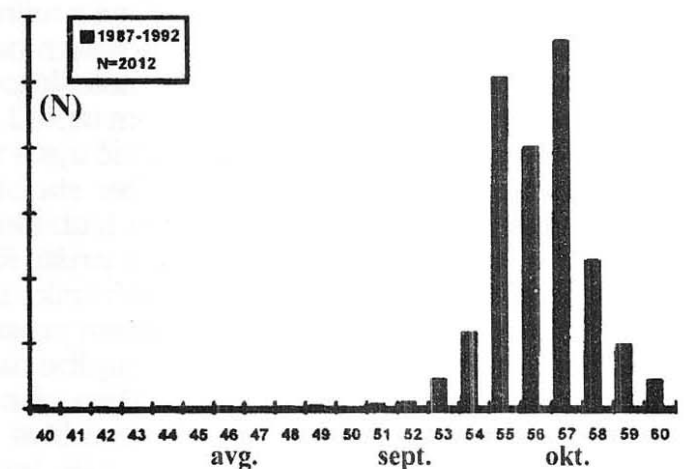
Prve plašice so bile v Sloveniji ujete in obročkane leta 1975. Sistematično pa smo jih začeli loviti in obročkati na vrhniški ornitološki postaji v letih 1987 - 1992. Šestletni jesenski permanentni lov na Vrhniki (od konca julija pa do 1. novembra) je pokazal, da se plašice (to velja tudi za nekatere druge vrste ptičev) ravno na območju Vrhnike oz. na koncu zahodnega dela Ljubljanskega barja, kjer se geografsko to območje zoži, nenadoma znajdejo v nekakšnem lijaku. Večje število ptičev (tudi plašic) smo ugotovili samo v času jesenske selitve, kar pa ne velja za spomladanski čas, ko se ptiči vračajo z jugozahoda in tega "lijaka" ni, ker se Barje tu šele začne. Zato smo spomladi opazili in ujeli več plašic (in tudi drugih ptičev) bolj v osrednjem delu Ljubljanskega barja. Velik pomen v jesenskem času imajo reka Ljubljanica in bližnji bajerji z okolico, kjer plašice včasih tudi prenočujejo.

Prve seleče se plašice se pri nas pojavijo sredi septembra, višek selitve je med 55. in 58. pentado, običajno v 57. pentadi, t. j. med 13. in 17. oktobrom (Sl. 5). Po tem datumu začne število plašic strmo padati in po 1. novembru se pojavljajo samo še posamezni redki osebki. Plašica se seli v manjših ali večjih jatah, tako da so opazili tudi do 300 osebkov skupaj. Velike jate nastanejo, ker večina pritegne posamezne osebke. Na Vrhniki se je 7. oktobra 1992 v popoldanskem času med 15. in 17. uro ujelo kar 358 plašic, od teh jih je bilo 14 z obročkom iz drugih držav (sl. 4). Verjetno je bila jata še večja, ker se vse plašice niso ujele.

Najdaljša znana selitvena razdalja je 2800 km, največja starost, ugotovljena na osnovi

obročkanja, pa 5 let in 10 mesecev (Bezzel 1993, Cramp & Perrins 1993, Franz 1993, Glutz von Blotzheim & Bauer 1993). Po starosti naše plašice na osnovi obročkkanja lahko posebej omenimo najdbo št. 75 (obročkana 12. 10. 87 in ponovno ujeta 03. 05. 93), kar je ena najstarejših najdb na osnovi obročkkanja tudi v Evropi. Bezzel (1993) navaja za plašico najdaljšo dobo 5 let in 10 mesecev. Ker avtor ne navaja podatkov o starosti ob obročkkanju, je nemogoče določiti starost plašice, ki je obroček nosila tako dolgo. Seveda je treba pri najdbi upoštevati dejansko starost plašice in čas, ki je minil med obročkkanjem in najdbo. Za našo plašico torej velja naslednje: obroček je nosila 5 let, 6 mesecev in 21 dni, dejansko pa je bila plašica že v sedmem koledarskem letu življenja. Druga zanimivost je v tem, da je bila ta plašica ujeta ob gnezdu že 03. 05. 93, in to na Poljskem.

Tudi naša najdba plašice (št. 132) je zanimiva: samec brez para se je v gnezditvenem času klatil po Ljubljanskem barju in bil ponovno ujet konec julija v Italiji.

Sl. 5: Jesenski prelet plašice *R. pendulinus* na osnovi obročkkanja na Vrhniki (Slovenija) v letih 1987 - 1992.
Fig. 5: Autumn passage of Penduline Tit *Remiz pendulinus* on the basis of the ringing carried out at Vrhnika in 1987 - 1992.

Plašica redno prezimuje samo v našem priobalnem pasu v Primorju. Ravno tako je v slovenskem Primorju vzhodni in v Alpah severni rob prezimovalnega areala plašice v tem delu južne Evrope. Za zdaj iz območja vzdolž vzhodne jadranske obale ni podatkov o najdbah in obročkanju iz časa prezimovanja. Iz notranjosti Slovenije tudi ni zimskih opazovanj, z izjemo dveh naključnih preletnikov v obdobju terenskega dela za Zimski ornitološki atlas Slovenije v zimah od 1979/80 in 1992/93 (Sovinc, 1994). Naše plašice, ki so bile v zimskem času ujetе v Primorju, izvirajo od drugod, medtem ko "naših" tam nismo ujeli, ravno tako jih pozimi nismo opazili v naših gnezdiščih. Zato lahko zanesljivo trdimo, da so naše plašice selivke. Prvi osebki se začnejo vračati s prezimovanja sredi marca, številčni višek spomladanskega preleta pa je v začetku aprila. Konec aprila so bila pri nas že najdena prva gnezda.

Rezultati najdb kažejo, da večina v oktobru oziroma v času jesenske selitve pri nas obročkanih plašic prezimuje v severovzhodni Italiji, čeprav nekatere verjetno letijo še naprej proti zahodu in jugu. Ornitološka postaja v vzhodni laguni pri izlivu Soče v Jadransko morje v Italiji ravno tako beleži številčni upad ujetih plašic po številčnem vrhu sredi oktobra. Tako jih na prezimovališčih v SV Italiji ostane samo še okoli 20 %. Druge plašice naj bi letele proti jugu in zahodu Italije (Kravos 1990, in ustno).

Plašica, ki je bila v času selitve obročkana na Vrhniku in kasneje ponovno ujeta pri Karlovcu (Hrvaška), kaže na možnost obstoja še ene selitvene poti, ki bi vodila proti prezimovališčem vzdolž jadranske obale ali JV Evrope. To možnost dopušča najdba obročkane plašice v času prezimovanja v severni Grčiji, ki so jo konec aprila dobili na Slovaškem (Hudec 1983). Zanimivo bi bilo obročkanje plašic vzdolž Jadranske obale v času selitve ali prezimovanja, od koder za sedaj še ni nobenih najdb.

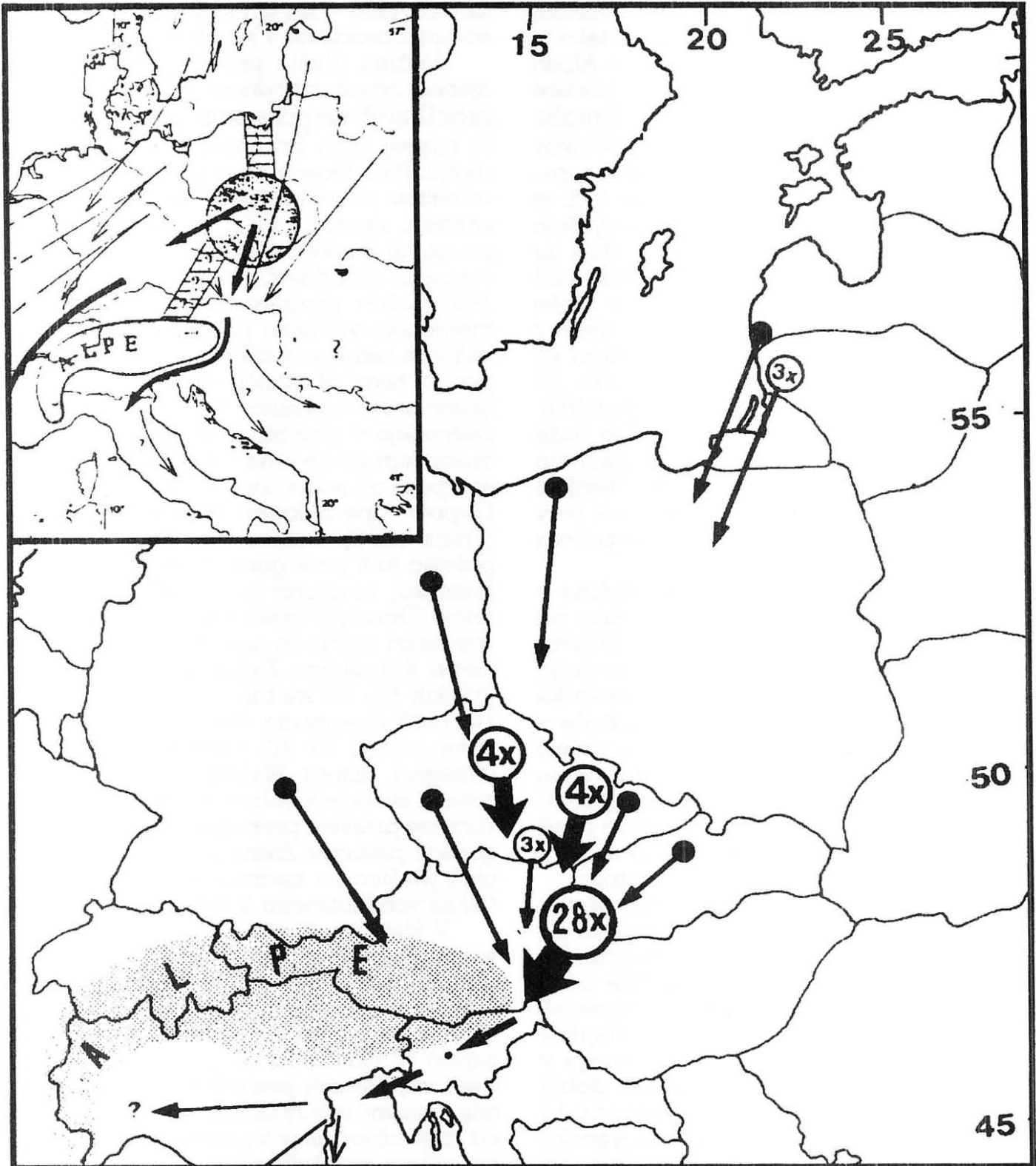
Terensko opazovanje in najdbe dokazujejo, da vsaj nekatere plašice, ki so bile obročkane ob slovenski in istrski obali, Jadransko morje preletijo (sl. 3). Plašice iz bolj severnih krajev Evrope se pri nas pojavijo istočasno z osebki iz bližnjih srednjeevropskih območij Avstrije, Madžarske in Češke. To seveda pomeni, da se plašice med selitvijo med seboj pomešajo.

Še več, celo v isti jati smo našli plašice, ki so bile obročkane v različnih državah.

Večina plašic prileti v Slovenijo na njenem severovzhodnem delu (Prekmurje), prek Dravskega polja proti Ljubljanski kotlini in naprej proti Primorju in Jadranskemu morju. Prek Slovenije se plašice ne morejo orientirati po rekah, ker jih večina ne teče v selitveni smeri t. j. SV - JZ. Plašice se selijo po dokaj širokem koridorju in ob lepem vremenu tudi dovolj visoko, tako da imajo zelo dober pregled. Ob deževnem ali meglenem vremenu jih sploh ni opaziti na selitvi in takrat se v trstiščih oblikujejo večje jate, ki takoj ob sončnem vremenu nadaljujejo svojo selitveno pot. Jeseni se najraje zadržujejo v trstiščih, med spomladanskim vračanjem pa se rade zadržujejo po vrbah in topolih ob rekah, kjer je tudi dovolj hrane. Čeprav Alpe nekateri osebki le preletijo (Franz 1993), domnevam, da v Slovenijo priletijo tudi prek gorskih prelazov (Koren, Jezersko) in naprej po alpskih dolinah ali rekah (Drava pri Dravogradu), kar potrjujeta dve češki najdbi in naša najdba na avstrijskem Koroškem. Zanimiv je podatek iz Julijskih Alp, ko sta bili v vasi Podkoren 12. 10. 1986 opazovana dva (2) osebka in na istem mestu 18. 10. 1987 en (1) osebek (Gregori, ustno). Plašice, ki so bile opazovane ali ujetе v Bobovku in Podkorenu, so verjetno priletele prek enega izmed bližnjih gorskih prelazov. Znano je, da so na selitvi ujeli plašico na nadmorski višini 2035 m (Glutz von Blotzheim & Bauer 1993).

V Sloveniji se vse plašice spomladi ne vračajo po isti poti, tako da se spomladanska selitvena pot lahko razlikuje od jesenske. V času spomladanskega vračanja je ta razlika med krajem obročkanja in krajem najdbe največ 70 km. Lahko se razlikujeta tudi poti dveh zaporednih jesenskih selitev: tako je bila ponovno ujeta plašica 113 km oddaljena od kraja obročkanja v pretekli jeseni. Glede na sedem različnih najdb plašic, ki dokazujejo, da lahko plašice menjajo svojo selitveno smer (Franz 1993), je zanimivo, da pri nas kljub velikemu številu najdb do sedaj nismo zabeležili niti ene najdbe, ki bi lahko potrdila ta pojav. Možno je, da plašice, ki se selijo po vzhodni selitveni poti, ne menjajo teh selitvenih poti tako pogosto.

Franz (1993) dokazuje, da se plašice selijo v dveh smereh (zahodni in vzhodni glede na Alpe). Seveda lahko mirno po-

Sl. 6 : Selitvene smeri v tujini obročkanih plašic *R.pendulinus* in na jesenski selitvi v Sloveniji ponovno ujetih plašic. Lepo vidna je vzhodna selitvena smer južno od Alp. Na osnovi različnih najdb lahko vidimo, da se nekatere plašice selijo po vzhodni selitveni poti, in to kljub temu, da bi na osnovi kraja obročkanja sklepali, da bodo letele po zahodni selitveni poti. Slika levo zgoraj: s krogom je označeno območje, ki ga Franz (1993) omenja kot kraj, kjer naj bi plašice izbrale eno od selitvenih poti (vzhodno ali zahodno) okoli Alp.

Fig. 6: Migration routes of Penduline Tits *Remiz pendulinus* ringed abroad and individuals caught again in Slovenia during their autumn migration, indicating their eastern migration route south of the Alps. On the basis of various recoveries it is clear that some Penduline Tits migrate along the eastern migration route, in spite of the fact that according to the place of ringing it could be presumed that they would choose the western migration route.

Above left: Circle indicates the area where Penduline Tits *Remiz pendulinus* are supposed to choose between the eastern and the western routes around the Alps (Franz 1993).

trdimo, da poteka prek Slovenije tako imenovana vzhodna selitvena smer, kar potrjujejo najdbe obročkanih plašic ob Nežiderskem jezeru v Avstriji in na Madžarskem in kmalu zatem ulete v Sloveniji, in to v glavnem na Vrhniki. Enako velja za najdbi obročkanih plašic na Štajerskem in kasneje ujeti na Ljubljanskem barju.

Franz (1993) omenja, da naj bi se selitvena pot plašic razšla med 18 - 20° vzhodne geografske dolžine, t. j. nekje na Češkem. Z najdbami pa smo dokazali, da se po tej poti selijo tudi plašice, ki so bile obročkane na Češkem, to je tam, kjer naj bi že migrirale po zahodni selitveni smeri (sl. 6). Od trinajstih najdb obročkanih plašic na Češkem je bila samo ena obročkana v kraju, ki bi dopuščal možnost, da se seli po drugi selitveni poti. Tudi nekatere najdbe obročkanih plašic na Češkem (Literak et al., 1993) in kasneje ujetih na Nežiderskem jezeru v Avstriji, na Madžarskem, v Sloveniji, Italiji in ena najdba januarja celo v Španiji dopolnjujejo naše najdbe v zvezi z mestom razcepa selitvenih poti. Ravno tako sta zanimivi najdbi obročkanih plašic iz Nemčije, od katerih bi bila ena Alpe lahko neposredno prečkala, druga pa zagotovo ne, saj je bila ujeta skupaj v veliki jati, v kateri je bilo najmanj 14 plašic, obročkanih v tujini (sl. 4). Velika verjetnost je, da obstoja večje območje, kjer se pot plašic razcepi v dve smeri, in šele kasnejše najdbe bodo verjetno pokazale, ali ta razcep povzročijo Alpe same. S tem pa obstaja tudi možnost, da bi se nekatere plašice z obeh selitvenih poti (zahodna in vzhodna) združile na prezimovanju za Alpami (na območju Francije ali Španije).

ZAHVALA

Na tem mestu se posebej zahvaljujem pomočniku glavnega urednika Andreju Sovincu in recenzentu Davorinu Tometu za kritične pripombe in predloge, ki so v veliki meri vplivali na končno podobo tega prispevka. Za nasvete in kritičen pregled rokopisa se tudi zahvaljujem dr. Borisu Kryštufku in Janezu Gregoriju.

Posebna zahvala je namenjena našemu zunanjemu sodelavcu Jožetu Gračnerju, ki je s svojimi številnimi najdbami plašic omogočil nastanek tega dela. Zahvala velja

tudi vsem drugim zunanjim sodelavcem - obročkovalcem.

POVZETEK

V članku so prikazani rezultati obročkanja in najdbe plašic *Remiz pendulinus* v obdobju 1975 - 1993. V tem času je bilo v Sloveniji obročkanih 3974 plašic; od teh je bilo 68 plašic ponovno ujetih v tujini, 16 lokalnih najdb pa je bilo v Sloveniji. Ujeli smo tudi 68 plašic s tujim obročkom. Skupno je torej prikazanih 152 najdb plašic. Skoraj vse plašice so bile ulete s predvajanjem posnetka klica in petja ob mreži.

Najdbe plašic so razdeljene v 10 skupin glede na čas in lokacijo obročkanja ter najdbe.

Prve seleče se plašice se jeseni pri nas pojavijo sredi septembra, številčni vrh ulova je običajno v prvi polovici oktobra, nato število hitro upade in po 1. novembru so opazovani le še posamezni osebki. Rezultati obročkanja kažejo, da večina plašic prileti v Slovenijo v njenem SV delu in nadaljujejo pot v JZ smeri.

Plašice v Sloveniji prezimujejo edino v Primorju, v obalnem trstičevju, kar je obenem skrajna vzhodna meja prezimovalnega območja, ki je na severu omejeno z Alpami in sega v SV Italijo, verjetno pa še proti jugu in zahodu. Večina naših najdb iz časa jesenske selitve je iz Italije, kjer nekatere tudi prezimujejo, večji del pa odleti v prezimovališča bolj proti jugu ali zahodu.

Na spomladanskem preletu se plašice v Sloveniji pojavijo sredi marca, višek preleta je v začetku aprila, konec aprila pa so najdena že prva gnezda.

Selitvena pot plašic se deli pred Alpami na t. i. vzhodno (južno od Alp) in zahodno (severno od Alp) selitveno pot. Naše najdbe obročkanih plašic nedvomno potrjujejo obstoj vzhodne selitvene poti, ki poteka prek Slovenije. Do sedaj je veljalo, da se plašice odločajo za vzhodno oz. zahodno selitveno pot v pasu med 18 - 20° vzhodne geografske dolžine. Najdbe pri nas ujetih plašic iz Češke in Nemčije, torej iz krajev, ki ležijo bolj zahodno od omenjenega geografskega pasu, kažejo, da je območje, kjer se selitvena pot plašic deli na vzhodno oziroma zahodno, mnogo širše in da je njegovo težišče pomaknjeno bolj proti JZ (torej proti robu

Alp), kot se je domnevalo do sedaj.

Zelo verjetno je tudi, da posamezne plašice med selitvijo prečkajo Alpe, najbrž na nizkih prelazih in po rečnih dolinah. Nekatere naše najdbe iz podnožja Alp pa dopuščajo tudi možnost, da so te plašice priletele v Slovenijo v njenem SV delu in se nato razkropile tudi v predalpska območja.

Naše najdbe obročkanih plašic potrjujejo tudi domneve, da se vsi osebki spomladi ne vračajo po isti selitveni poti, po kateri so prileteli jeseni. V času spomladanskega vračanja in najdbe je bila razlika do 70 km glede na kraj obročkanka v jesenskem času. Zanimivo je tudi, da lahko plašice menjajo selitvene poti v istem časovnem obdobju (jeseni), vendar v naslednjem koledarskem letu: o tem govori jesenska najdba plašice 113 km od kraja obročkanka v pretekli jeseni. Zanimivo je, da so bile v posameznih jatah ujete plašice z obročki iz različnih držav, kar kaže, da so lahko v jatah tudi osebki iz različnih geografskih območij.

Naša plašica je nosila obroček 5 let, 6 mesecev in 21 dni, tako da je bila že v sedmem koledarskem letu življenja. Najdaljša najdba v Sloveniji obročkane plašice znaša 1228 km.

Sedmega oktobra 1992 se je na Vrhniki ujelo 358 plašic; med njimi jih je bilo 14 z obročki z drugih držav.

SUMMARY

The article presents the results of the recoveries and ringing of Penduline Tits *Remiz pendulinus* carried out from 1975 to 1993. In this period, 3974 individuals were ringed in Slovenia, of which 68 were again caught abroad; in Slovenia, 16 locally ringed individuals were recovered. 68 caught Penduline Tits carried foreign rings. All together, 152 recoveries are thus presented herewith. Almost all Penduline Tits were caught with the aid of recorded calls and singing broadcast along the net.

The recoveries are arranged in 10 groups as to the time of ringing and the time of recovery.

The first migrating Penduline Tits occur in Slovenia in mid September. Most were caught in the first half of October, but then their numbers decreased, so that only a few

were still observed after November 1st. The results of the ringing show that the majority of these birds enter the territory of Slovenia in its NE part and then continue their flight towards the SW.

In Slovenia they winter only in Primorje, the coastal area of Slovenia, i. e. in reeds which at the same time present the extreme eastern boundary of their regular winter quarters. These are bound by the Alps in the north and extend to NE Italy; most likely, however, they extend also to the south and west. The majority of our recoveries from the autumn migration period originate from Italy, where some of them also winter, while the greater part move to their winter quarters more to the south or west.

During the spring passage the Penduline Tits appear, in our territory, in mid March. The migration peak is reached at the beginning of April, and at the end of the same month the first nests are found.

Just before the Alps, their migration route divides into the so-called eastern (south of the Alps) and western (north of the Alps) migration routes. Our recoveries of the ringed individuals indubitably confirm the existence of the eastern migration route leading across Slovenia. In the past it was believed that Penduline Tits chose the eastern or western migration route in the zone between 18 to 20 degrees longitude east. On the basis of the individuals caught in our country and originating from Germany and Czech Republic, i. e. the countries lying much more to the west from the mentioned geographical zone, we can say, however, that the area where the migration route divides into the eastern and western routes is in fact much broader and that its centre of gravity is situated much more to the SW (towards the edge of the Alps) than presumed until now.

It is also very likely that during their migration some Penduline Tits cross the Alps, probably over low passes and along river valleys. Some of our recoveries from the foot of the Alps may speak, however, that these birds entered Slovene territory in its NE part and then dispersed to the pre-Alpine areas as well.

On the basis of our recoveries of the ringed birds we can also confirm that all individuals do not return, in spring, along the same migration route as taken in autumn. At

the time of their return in spring, the difference amounted up to 70 km compared with the place of ringing in autumn. It is also interesting that these birds may change their migration routes in the same time of year (autumn), but in the following calendar year: of this speaks the individual caught in autumn 113 km away from the place of ringing in previous autumn. Also interesting is the fact that some recovered individuals belonging to the same flock carried rings from different countries, indicating that flocks might have contained individuals from some very different countries.

Our Penduline Tit carried the ring for 5 years, 6 moths and 21 days, indicating that it was already in its seventh calendar year of life. The "longest" recovery of a Penduline Tit ringed in Slovenia was 1228 km.

On October 7th 1992, 358 Penduline Tits were caught at Vrhnika, 14 among them with rings of other countries.

In Slovenia, only 16 recoveries of Penduline Tits, ringed in our country and again caught here, were made. Three recoveries (Nos. 141, 146 and 152) are from the breeding period. The recovery of the Penduline Tit No. 140 is particularly interesting, for the distance between the place of ringing and its recovery in Slovenia amounted to no less than 152 km.

LITERATURA

BEZZEL, E. (1993): Kompendium der Vögel Mitteleuropas, Passeres, AULA-Verlag Wiesbaden

CRAMP, S. & C. M. PERRINS (EDS.) (1993): The birds of the Western Palearctic, Vol. 7, Oxford Univ. Press

ERJAVEC, F. (1870): Domače in tuje živali v podobah. III. del: Ptice. Celovec

FRANZ, D., N. THEISS & H. GRAFF (1987): Weibchen der Beutelmeise *Remiz pendulinus* brütet in einer Saison zweimal erfolgreich an zwei mehr als 200 km voneinander entfernten Brutplätzen. *J. Orn.* 128:241-242

FRANZ, D. (1988): Wanderungen der Beutelmeise *Remiz pendulinus* während der Brutperiode - Ausdehnung, Häufigkeit und ökologische Bedeutung. *Die Vogelwelt* 109:188-206

FRANZ, D. (1993): Wechseln einzelne Beutelmeise (*Remiz pendulinus*) ihre Zugwege und Winterquartiere? *Die Vogel-*

warte 37: 26-31

GEISTER, I., D. ŠERE, (1974): Novo ugotovljene vrste ptic pevk v Sloveniji. *Proteus*, 37 (1):3-11

GEISTER, I. (1989): Slovenski prispevek k evropskemu ornitološkemu atlasu. DOPPS, Ljubljana.

GLUTZ VON BLOTZEHIM, U. UND K. M. BAUER, (1993): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13. Aula-Verlag, Weisbaden

HUDEEC, K. (1983): Fauna ČSSR. Svazek 24, Díl IIIč2. Aves, Academia Praha

JANČAR, T. (1984): Gnezditve plašice (*Remiz pendulinus*) v Sigah pri Ljubljani. *Acrocephalus*: 21: 41.

KRAVOS, K. (1990): Osservatorio faunistico. Analisi delle catture del pendolino *Remiz pendulinus*. 44 - 52

LITERAK, I., M. HONZA, J. STOLARCZYK, (1993): Nachbrutzeitliches Vorkommen der Beutelmeise (*Remiz pendulinus*) im Schilfbestand des oberen Odergebietes. *Egretta* 36:57-66

SOVINC, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana

ŠERE, D. (1985): Plašica (*Remiz pendulinus*). *Acrocephalus* 25:51

VALERA, F., P. REY, A. M. SANCHEZ-LAFUENTE & J. MUNOZ-COBO (1990): The situation of Penduline Tit (*Remiz pendulinus*) in Southern Europe: A new stage of its expansion. *J. Orn.* 131:413-420

VALERA, F., P. REY, A. M. SANCHEZ-LAFUENTE & J. MUNOZ-COBO (1993): Expansion of Penduline Tit (*Remiz pendulinus*) through Migration and Wintering. *J. Orn.* 134: 273-282.

VOGRIN, M. (1993): Grivar (*Columba palumbus*). *Acrocephalus* 60:166-167

ZINK, G. (1981): Der Zug europäischer Singvögel. 3. Lieferung. Radolfzell-Mögingen.

**PRILOGA:
APPENDIX:**

**PREGLED LOKALITET IN KOORDINAT
LOCALITIES AND COORDINATES**

SLOVENIJA - SLOVENIA

Bevke, (Lj. barje):	45. 59 N / 14. 22 E
Bobovek:	46. 17 N / 14. 23 E
Črneče, (Dravograd):	46. 35 N / 15. 01 E
Fužine, (Ljubljana):	46. 03 N / 14. 35 E
Godovč:	45. 56 N / 14. 05 E
Iška, (Črna vas):	46. 01 N / 14. 29 E
Mestni log, (Ljubljana):	46. 02 N / 14. 30 E
Ornit. postaja Barje:	46. 01 N / 14. 30 E
Ormož:	46. 25 N / 16. 10 E
Parte, (Lj. barje):	45. 58 N / 14. 33 E
Pragersko:	46. 23 N / 15. 40 E
Prošca, (Ljubljana):	46. 01 N / 14. 31 E
Sečovlje:	45. 28 N / 13. 38 E
Šentjakob, (Ljubljana):	46. 06 N / 14. 36 E
Škocjanski zatok, (Koper):	45. 33 N / 13. 44 E
Škofljica Ig, (Lj. barje):	45. 58 N / 14. 34 E
Vrhnika:	45. 58 N / 14. 30 E
Zrkovci, (Maribor):	46. 33 N / 15. 43 E

AVSTRIJA - AUSTRIA

Ilmitz, Bez. Neusiedl:	47. 46 N / 16. 48 E
Ebenthal, Kärnten:	46. 36 N / 14. 22 E

ČEŠKA - CZECHIA

Bartošovice:	49. 40 N / 18. 03 E
Bohdaneč:	50. 05 N / 15. 40 E
Dolní Dunajovice:	48. 51 N / 16. 36 E
Jičín:	50. 26 N / 15. 21 E
Mušov, (Breclov):	48. 54 N / 16. 36 E
Ostrava:	49. 52 N / 18. 20 E
Prusy, (Prerov):	49. 26 N / 17. 31 E
Račice:	49. 15 N / 14. 06 E
Sedlec, (Breclov):	48. 47 N / 16. 42 E
Sopreč:	50. 05 N / 15. 34 E
Tovačov, (Prerov):	49. 26 N / 17. 17 E
Zahlinice:	49. 17 N / 17. 30 E
Žehun, (Nymburk):	50. 08 N / 15. 18 E

NEMČIJA - GERMANY

Storkow:	52. 10 N / 14. 12 E
Breitenguessbach:	49. 58 N / 10. 53 E

HRVAŠKA - CROATIA

Mirna, (Istra):	45. 19 N / 13. 36 E
Draganići, (Karlovac):	45. 34 N / 15. 38 E

ITALIJA - ITALIA

Baccuco, (Rovigo):	44. 56 N / 12. 07 E
Brenta, (Venezia):	45. 11 N / 12. 19 E
Caneo, (Udine):	45. 43 N / 13. 32 E

Casale, (Vicenza):	45. 32 N / 11. 34 E
Chiav. Marina, (Rovigo):	44. 52 N / 12. 25 E
Conca, (Forli):	43. 58 N / 12. 43 E
Forgaria n. Fr. (Udine):	46. 13 N / 12. 58 E
Gorino, (Ferrara):	44. 49 N / 12. 21 E
Isonzo Cona, (Gorizia):	45. 45 N / 13. 31 E
Lisert, (Gorizia):	45. 48 N / 13. 34 E
Malcontenta, (Venezia):	45. 26 N / 12. 12 E
Marano Lagunare, (Udine):	45. 46 E / 13. 09 E
Pezzoneghe, (Belluno):	46. 09 N / 12. 15 E
Preval, (Gorizia):	45. 59 N / 13. 31 E
Sant'Andrea, (Udine):	45. 43 N / 13. 12 E
Sdobba, (Gorizia):	45. 44 N / 13. 33 E
Volano, (Ferrara):	44. 48 N / 12. 15 E
Volta Grimana, (Rovigo):	45. 03 N / 12. 12 E

LATVIJA - LATVIA

Pape Lake:	56. 11 N / 21. 03 E
Pape Marsh:	56. 11 N / 21. 03 E

LITVA - LITHUANIA

Ventes Ragas:	55. 21 N / 21. 13 E
---------------	---------------------

MADŽARSKA - HUNGARY

Balatonbereny, (Somogy):	46. 43 N / 17. 20 E
Feherto, (Győr-Sopron):	47. 41 N / 17. 21 E
Fertőrákos, (Győr-Sopron):	47. 43 N / 16. 39 E
Győr-Sopron:	47. 42 N / 17. 38 E
Keszthely, (Zala):	46. 43 N / 17. 15 E
Siofok, (Somogy):	46. 55 N / 18. 03 E

POLJSKA - POLAND

Jaksice, (Bydgoszcz):	52. 52 N / 18. 12 E
Stacya, (Bukowo):	54. 28 N / 16. 25 E
Zielonczyn, (Bydgoszcz):	53. 10 N / 17. 49 E

SLOVAŠKA - SLOVAKIA

Ivachnova :	49. 06 N / 19. 25 E
-------------	---------------------

*Dare Šere, Prirodoslovni muzej Slovenije,
Prešernova 20, SLO - 61000 LJUBLJANA*